YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

15 päivänä kesäkuuta 2000 *

Yhdistetyissä asioissa C-418/97 ja C-419/97,

jotka Nederlandse Raad van State (Alankomaat) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäviksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa

ARCO Chemie Nederland Ltd

vastaan

Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (C-418/97)

ja

Vereniging Dorpsbelang Hees,

Stichting Werkgroep Weurt+ ja

Vereniging Stedelijk Leefmilieu Nijmegen

vastaan

Directeur van de dienst Milieu en Water van de provincie Gelderland,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

Elektriciteitsproductiemaatschappij Oost- en Noord-Nederland NV (Epon):n (C-419/97) osallistuessa asian käsittelyyn,

ennakkoratkaisun jätteistä 15 päivänä heinäkuuta 1975 annetun neuvoston direktiivin 75/442/ETY (EYVL L 194, s. 39), sellaisena kuin se on muutettuna 18.3.1991 annetulla neuvoston direktiivillä 91/156/ETY (EYVL L 78, s. 32), tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja D. A. O. Edward sekä tuomarit J. C. Moitinho de Almeida, L. Sevón (esittelevä tuomari), C. Gulmann ja J.-P. Puissochet,

julkisasiamies: S. Alber,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies D. Louterman-Hubeau,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Elektriciteitsproductiemaatschappij Oost- en Noord-Nederland NV (Epon), edustajinaan asianajajat H. J. Breeman ja J. van den Brande, Rotterdam

— Alankomaiden hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön vs. oikeudellinen neuvonantaja J. G. Lammers

— Tanskan hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön osastopäällikkö J. Molde

— Saksan hallitus, asiamiehenään liittovaltion talousministeriön ministerineuvos Ernst Röder

— Itävallan hallitus, asiamiehenään liittovaltion ulkoasiainministeriön lähetystöneuvos C. Stix-Hackl

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään Treasury Solicitor's Departmentin virkamies S. Ridley, avustajanaan D. Wyatt, QC

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet L. Ström ja H. van Vliet

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Elektriciteitsproductiemaatschappij Oost- en Noord-Nederland NV (Epon):n, edustajanaan asianajaja J. van den Brande, Vereniging Dorpsbelang Heesin, edustajanaan tehtävään määrätty G. C. M. van Zijll de Jong-Lodenstein, Stichting Werkgroep Weurt+:n ja Vereniging Stedelijk Leefmilieu Nijmegenin, edustajanaan lakimies F. Scheffer, Deventer, Alankomaiden hallituksen, asiamiehenään ulkoasiainministeriön eurooppaoikeuden yksikön päällikkö M. A.

Fierstra, Saksan hallituksen, asiamiehenään liittovaltion talousministeriön hallitusneuvos C.-D. Quassowski, Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen, asiamiehenään D. Wyatt, ja komission, asiamiehenään H. van Vliet, 22.4.1999 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 8.6.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Nederlandse Raad van State on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 25.11.1997 tekemillään kahdella päätöksellä, jotka ovat saapuneet yhteisöjen tuomioistuimeen 11.12.1997, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla kaksi ennakkoratkaisukysymystä jätteistä 15 päivänä heinäkuuta 1975 annetun neuvoston direktiivin 75/442/ETY (EYVL L 194, s. 39), sellaisena kuin se on muutettuna 18.3.1991 annetulla neuvoston direktiivillä 91/156/ETY (EYVL L 78, s. 32; jäljempänä direktiivi), tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty sellaisten valitusten käsittelyn yhteydessä, jotka on tehty sementtiteollisuuden polttoaineeksi tai sähköenergian tuottamiseen tarkoitettuja aineita koskevista hallinnollisista päätöksistä ja joiden yhteydessä kansallinen tuomioistuin pohtii, ovatko kyseiset aineet raaka-aineita vai direktiivissä tarkoitettuja jätteitä.

Sovellettava yhteisön lainsäädäntö

3 Direktiivin 1 artiklassa yksilöidään, mitä seuraavilla käsitteillä tarkoitetaan:

"a) 'jätteellä' mitä tahansa liitteessä I esitetyissä luokissa mainittua ainetta tai esinettä, jonka haltija hävittää, aikoo hävittää tai on velvollinen hävittämään,

Komissio laatii 18 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti viimeistään 1 päivänä huhtikuuta 1993 luettelon jätteistä, jotka kuuluvat liitteessä I lueteltuihin luokkiin. Luettelo tarkastetaan määräajoin ja uudistetaan tarvittaessa saman menettelyn mukaisesti;

b) 'tuottajalla' jokaista, jonka toiminta tuottaa jätettä ('alkuperäinen tuottaja') tai joka suorittaa esikäsittelyä, sekoittamista tai muunlaista toimintaa, jonka tuloksena kyseisen jätteen laatu tai koostumus muuttuu;

c) 'haltijalla' jätteen tuottajaa, luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jonka hallussa jäte on;

d) 'jätehuollolla' jätteen keräilyä, kuljetusta, hyödyntämistä ja huolehtimista, mukaan lukien tämän toiminnan valvonta ja käsittelypaikkojen jälkihoito;

e) 'huolehtimisella' mitä tahansa liitteessä II A mainittuja toimintoja;

f) 'hyödyntämisellä' mitä tahansa liitteessä II B mainittua toimintaa;

g) 'keräilyllä' jätteen keräystä, lajittelua tai järjestelyä kuljetusta varten."

4 Direktiivin liite I on otsikoitu "Jätteiden luokat", ja siinä luetellaan 16 jäteluokkaa. Viimeinen niistä, Q 16, sisältää seuraavaa:

"Kaikki materiaalit, aineet tai tuotteet, jotka eivät sisälly edellä mainittuihin luokkiin."

5 Komissio on laatinut direktiivin 75/442/ETY 1 artiklan a alakohdan mukaisen jäteluettelon laatimisesta 20.12.1993 tekemällään päätöksellä 94/3/EY (EYVL 1994, L 5, s. 15) jätteistä yhdenmukaistetun luettelon, joka ei kuitenkaan ole tyhjentävä ja jota kutsutaan yleisesti nimellä "Euroopan jäteluettelo".

6 Direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet edistääkseen:

a) ensiksi jätteiden tuotannon ja niiden haitallisuuden estämistä tai vähentämistä — —

— —

b) toiseksi:

i) jätteen hyödyntämistä kierrättämisen, uudelleenkäytön tai talteenoton tai jonkin muun toiminnan avulla tarkoituksena erottaa siitä uusioraaka-aineita tai

ii) jätteen käyttämistä energianlähteenä."

7 Direktiivin 4 artiklassa säädetään, että jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että jätteet hyödynnetään tai niistä huolehdi-

taan vaarantamatta ihmisten terveyttä ja käyttämättä menettelyjä tai menetelmiä, joista voi aiheutua vahinkoa ympäristölle.

8 Direktiivin liitteissä II A ja II B täsmennetään, mitä jätteiden huolehtimis- tai hyödyntämistoimilla tarkoitetaan.

9 Direktiivin liitteessä II A todetaan, että siinä on tarkoitus luetella jätteiden huolehtimistoimet sellaisina, kuin ne esiintyvät käytännössä. Kyseiseen liitteeseen sisältyy seuraavan tyyppisiä luokkia:

"D 1 Sijoittaminen maan päälle tai maan alle (esimerkiksi kaatopaikat jne.)

D 2 Maaperäkäsittely (esimerkiksi nesteen tai lietteen biohajottaminen maaperässä jne.)

— —

D 4 Allastaminen (esimerkiksi nesteen tai lietteen sijoittaminen kaivantoihin, lammikkoihin tai patoaltaisiin jne.)

— —

D 10 Polttaminen maalla".

10 Direktiivin liitteessä II B täsmennetään, että siinä on tarkoitus luetella hyödyntämistoimet sellaisina, kuin ne suoritetaan käytännössä. Liitteeseen kuuluvat muun muassa seuraavat luokat:

"R 1 Liuottimien talteenotto tai regenerointi

R 2 Orgaanisten aineiden, joita ei käytetä liuottimina, kierrätys tai talteenotto

— —

R 4 Muiden epäorgaanisten aineiden kierrätys tai talteenotto

— —

R 9 Käyttö pääasiassa polttoaineena tai muutoin energian tuottamiseksi".

Tosiseikat ja ennakkoratkaisukysymykset

Asia C-418/97

11 ARCO Chemie Nederland Ltd (jäljempänä ARCO) pyysi asunto-, aluesuunnittelu- ja ympäristöasioista vastaavalta ministeriöltä (Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, jäljempänä toimivaltainen viranomainen) lupaa viedä Belgiaan 15 000 000 kg "LUWA-bottoms"-nimistä ainetta. Vaikka ARCO katsoo, ettei LUWA-bottoms ole jätettä, ja on ilmoittanut näin, se on kuitenkin hakenut lupaa siltä varalta, että toimivaltainen viranomainen pitäisi sitä jätteenä.

12 Tämä aine on yksi ARCOn käyttämässä valmistusmenetelmässä syntyvistä tuotteista. Propyleenioksidin ja tertiääributanolin lisäksi tässä valmistusmenetelmässä syntyy molybdeeniä sisältävä hiilivetyvirtaus. Molybdeeniä tulee katalysaattoreista, joita käytetään tuottamaan propyleenioksidia. Molybdeeniä uutetaan hiilivetyvirtauksesta sitä varten tehdyssä laitteessa, ja siinä prosessissa syntyy ainetta, jota ARCO kutsuu nimellä LUWA-bottoms. LUWA-bottoms, jonka lämpöarvo on 25—28 MJ/kg, on tarkoitettu käytettäväksi polttoaineena sementtiteollisuudessa.

13 Toimivaltainen viranomainen ilmoitti 3.2.1995 tekemällään päätöksellä, ettei se vastustaisi näiden "jätteiden" suunniteltua vientiä 1.2.1996 saakka. ARCO valitti tästä päätöksestä samaan viranomaiseen. Viranomainen hylkäsi valituksen

perusteettomana 20.7.1995 tekemällään päätöksellä. Tästä syystä ARCO valitti päätöksestä ennakkoratkaisupyynnön esittäneeseen tuomioistuimeen.

14 Kansallinen tuomioistuin pohtii, kuuluuko LUWA-bottomsin vienti Belgiaan Euroopan yhteisössä, Euroopan yhteisöön ja Euroopan yhteisöstä tapahtuvien jätteiden siirtojen valvonnasta ja tarkastamisesta 1 päivänä helmikuuta 1993 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 259/93 (EYVL L 30, s. 1) soveltamisalaan. Tämän selvittämiseksi on siis tehtävä päätös siitä, onko tämä aine direktiivissä tarkoitettua jätettä.

15 Selvittäessään, täyttyvätkö direktiivin 1 artiklan a alakohdassa asetetut edellytykset, Nederlandse Raad van State on todennut, että liite I sisältää luokan Q 16, joka kattaa kaikki materiaalit, aineet tai tuotteet, jotka eivät sisälly muihin liitteessä mainittuihin luokkiin. Tuomioistuin pohtii, voidaanko vaatimuksen, jonka mukaan kyseessä täytyy olla esineen "hävittäminen", katsoa täyttyneen sen vuoksi, että LUWA-bottoms on direktiivin liitteessä II B mainitun toimenpiteen kohteena, kun se on tarkoitettu polttoaineeksi.

16 Kansallinen tuomioistuin pohtii myös sitä, mikä merkitys on päätettäessä siitä, onko LUWA-bottomsin käyttöä polttoaineena pidettävä sen hävittämisenä, annettava niille kriteereille, joita se soveltaa Alankomaiden jätelain (Afvalstoffenwet) ja kemiallisista jätteistä annetun lain (Wet chemische afvalstoffen) osalta omaksumassaan oikeuskäytännössä, jonka mukaan jätteenä ei pidetä ainetta, joka syntyy valmistusprosessissa ja jota voidaan käyttää ympäristöhygieenisesti vastuullisella tavalla polttoaineena ilman lisäkäsittelyjä.

17 Nederlandse Raat van State pohtii myös niiden kriteerien merkitystä, jotka esitettiin alun perin vuosien 1985—1989 osalta kemiallisia jätteitä koskeneessa alustavassa monivuotisessa ohjelmassa (Indicatief Meerjarenprogramma Chemische Afvalstoffen 1985—1989) ja jotka toistettiin sittemmin parlamentin (Staten-

Generaal) toisen jaoston puheenjohtajalle osoitetussa toimivaltaisen viranomaisen 18.5.1994 päivätyssä kirjeessä. Näiden kriteerien perusteella aine voidaan jättää luokittelematta jätteeksi ainoastaan jos

— henkilö, joka on tuottanut aineen, toimittaa sen suoraan

— toiselle henkilölle, joka esikäsittelemättä sitä millään tavoin (jolloin aineen laatua, ominaisuuksia tai koostumusta muutettaisiin) käyttää sen 100-prosenttisesti valmistus- tai puhdistusprosessissa esimerkiksi korvatakseen siihen saakka käyttämänsä raaka-aineet, ja jos

— tätä käyttöä ei voida rinnastaa tavanomaiseen jätteistä huolehtimiseen.

18 Se toteaa tältä osin, että koska ilmaisu "jätteistä huolehtiminen" tarkoittaa kansallisessa oikeudessa sekä jätteiden lopullista hävittämistä että direktiivissä tarkoitettua jätteiden hyödyntämistä, LUWA-bottomsin käyttö direktiivin liitteen II B otsikossa R 9 tarkoitettuna polttoaineena merkitsee sen hävittämistä.

19 Nederlandse Raad van State on lopuksi todennut, että toimivaltainen viranomainen oli pitänyt riidanalaisessa päätöksessä merkityksellisenä sitä, että kyse oli tuotannon yhteydessä syntyvästä jäämästä.

20 Tästä syystä Nederlandse Raad van State on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Voidaanko pelkästään sen perusteella, että LUWA-bottomsiin kohdistetaan direktiivin 75/442/ETY liitteessä II B mainittu toimenpide, päätellä, että kyseessä on tämän aineen hävittäminen ja että tätä ainetta on pidettävä direktiivissä tarkoitettuna jätteenä?

2) Jos vastaus kysymykseen 1 on kieltävä, riippuuko vastaus kysymykseen, onko LUWA-bottomsin käyttämistä polttoaineena pidettävä sen hävittämisenä, siitä,

a) onko LUWA-bottoms vallitsevien yhteiskunnallisten käsitysten mukaan jätettä, mihin liittyen merkitystä on erityisesti sillä, voidaanko tätä ainetta hyödyntää ilman huomattavia muutoksia polttoaineena ympäristöhygieenisesti vastuullisella tavalla,

b) voidaanko LUWA-bottomsin käyttäminen polttoaineena rinnastaa jätteen hyödyntämiseksi tavanomaisesti käytettävään menetelmään,

c) onko kysymys päätuotteesta vai sivutuotteesta (jäännöstuotteesta)?"

21 Elektriciteitsproductiemaatschappij Oost- en Noord-Nederland NV (Epon) (osakeyhtiö, joka tuottaa sähköä Alankomaiden itä- ja pohjoisosiin, jäljempänä Epon) haki 25.1.1993 vaarallisista, epäterveellisistä ja haittaa aiheuttavista laitoksista annetun lain (Hinderwet), ilmansaasteista annetun lain (Wet inzake de luchtverontreiniging) ja äänisaasteesta annetun lain (Wet geluidhinder) säännösten perusteella lupaa muuttaa Nijmegenissä (Alankomaat) sijaitsevan sähkökeskuksensa Gelderlandin toimintatapaa.

22 Hakemus koski rakennus- ja purkualalta hakkeena toimitettujen puujäämien käyttöhanketta. Tämä puuhake oli tarkoitus käyttää polttoaineena sähköntuotannossa sen jälkeen kun se olisi muutettu puujauhoksi.

23 Hakemuksessa ei määritelty tätä ainetta jätteeksi eikä lupaa haettu jätelain perusteella.

24 Gedeputeerde Staten van Gelderland myönsi 11.2.1994 tekemällään päätöksellä Eponille luvan pyydettyihin muutoksiin.

25 Lupaehdoissa kielletään laitoksessa tapahtuva jätteiden polttaminen tai levittäminen ympäristöön ja niiden laskeminen maaperään tai pohjaveteen siltä osin kuin lupahakemus ei ole koskenut niitä.

26 Lupaehtojen 2.1 kohdassa edellytetään, että puuhakkeen laatuvaatimuksista ("hyväksymisedellytykset") sovitaan toimittajien kanssa ja että ympäristö- ja vesihallituksen johtaja (jäljempänä johtaja) hyväksyy ne.

27 Epon toimitti nämä laatuvaatimukset kirjeitse 17.7.1995 johtajalle, joka hyväksyi ne 18.7.1995 päivätyllä kirjeellä.

28 Hyväksymisedellytysten c kohdassa määrätään seuraavaa:

"Puuhake ei saa sisältää hiekkaa, maalihiukkasia, kiveä, lasia, muovihiukkasia, tekstiili- ja kuituhiukkasia eikä metallinpaloja.

Puuhakekontti saa sisältää:

— enintään 20 prosenttia lastulevyä

— enintään 10 prosenttia puristekuitulevyjä.

Edellä mainitut laatuvaatimukset eivät estä hyväksymästä rajoitettuja määriä ratapölkkyjä, uppopuuta ja kreosoottiöljyllä käsiteltyä puuta."

29 Vereniging Dorpsbelang Hees ym. hakivat muutosta 18.7.1995 tehtyyn hyväksymispäätökseen. Johtaja hylkäsi valitukset, koska hän katsoi, että niiden tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuivat tai että ne olivat perusteettomia, joten Vereniging Dorpsbelang Hees ym. saattoivat asian ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

30 Pääasian valittajat väittävät, että hyväksymisedellytysten perusteella olisi mahdollista hyväksyä esimerkiksi sellaista puuta, joka sisältää syöpää aiheuttavia aineita, dioksiinia tai aineita, joista erittyy dioksiinia niitä poltettaessa. Ne korostavat erityisesti sitä, että puun käsittely ei merkitse sitä, että se ei kuuluisi "jätteiden" määritelmän piiriin, sillä se voi sisältää esimerkiksi maalia, kyllästysaineita, liimaa, muoveja ja liuottimia.

31 Valituksen tutkiminen edellyttää sitä, että selvitetään, vastaavatko 18.7.1995 tehdyllä päätöksellä hyväksytyt puuhakkeen laatuvaatimukset ("hyväksymisedellytykset") 11.2.1994 päivättyä muutoksille annettua lupaa.

32 Samoilla perusteluilla kuin edellä on esitetty asian C-418/97 yhteydessä Nederlandse Raad van State on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Voidaanko pelkästään sen perusteella, että puuhakkeeseen kohdistetaan direktiivin 75/442/ETY liitteessä II B mainittu toimenpide, päätellä, että kyseessä on hakkeen hävittäminen ja että haketta on pidettävä direktiivissä tarkoitettuna jätteenä?

2) Jos vastaus kysymykseen 1 on kieltävä, riippuuko vastaus kysymykseen, onko puuhakkeen käyttämistä polttoaineena pidettävä hävittämisenä, seuraavista seikoista,

a) Onko siihen rakennus- ja purkujätteeseen, josta hake valmistetaan, jo ennen jätteen polttamista kohdistettu toimenpiteitä, joita on pidettävä tämän jätteen hävittämisenä, eli toimenpiteitä, joilla pyritään tekemään jätteistä uudelleenkäyttöön (eli polttoaineena käyttämiseen) soveliaita (kierrätystoimenpiteitä)?

Jos näin on, onko toimenpidettä, jolla pyritään tekemään jätteistä uudelleenkäyttöön soveliaita (kierrätystoimenpidettä), pidettävä jätteen hyödyntämistoimena vain siinä tapauksessa, että toimenpide on mainittu nimenomaisesti direktiivin 75/442/ETY liitteessä II B, vai myös siinä tapauksessa, että tämä toimenpide on samankaltainen kuin liitteessä II B mainittu toimenpide?

b) Onko hake vallitsevien yhteiskunnallisten käsitysten mukaan jätettä, mihin liittyen merkitystä on erityisesti sillä, voidaanko haketta hyödyntää ilman huomattavia muutoksia polttoaineena ympäristöhygieenisesti vastuullisella tavalla?

c) Voidaanko hakkeen käyttäminen polttoaineena rinnastaa jätteen hyödyntämiseksi tavanomaisesti käytettävään menetelmään?"

33 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 23.1.1998 antamalla määräyksellä nämä kaksi asiaa yhdistettiin työjärjestyksen 43 artiklan mukaisesti kirjallista ja suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

34 Aluksi on muistutettava siitä, että direktiivin 1 artiklan a alakohdan nojalla jätteellä tarkoitetaan mitä tahansa liitteessä I esitetyissä luokissa mainittua ainetta tai esinettä, jonka haltija hävittää, aikoo hävittää tai on velvollinen hävittämään.

35 Liitteen I luokka Q 16 on kuitenkin jäännösluokka, johon voidaan luokitella kaikki materiaalit, aineet tai tuotteet, jotka eivät kuulu muihin luokkiin.

36 Tästä seuraa, että jätteen käsitteen soveltamisala riippuu siitä, mikä merkitys annetaan käsitteelle "hävittää" (asia C-129/96, Inter-Environnement Wallonie, tuomio 18.12.1997, Kok. 1997, s. I-7411, 26 kohta).

37 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan tätä käsitettä on tulkittava direktiivin tavoitteen mukaisesti (ks. mm. yhdistetyt asiat C-206/88 ja C-207/88, Vessoso ja Zanetti, tuomio 28.3.1990, Kok. 1990, s. I-1461, 12 kohta).

38 Direktiivin 75/442/ETY johdanto-osan kolmannessa perustelukappaleessa täsmennetään tältä osin, että "kaikkien jätteistä huolehtimiseen liittyvien säännösten keskeisenä tavoitteena olisi oltava ihmisten terveyden ja ympäristön suojeleminen jätteiden keräilyn, kuljetuksen, käsittelyn, varastoinnin ja kaatopaikalle sijoittamisen aiheuttamilta haitallisilta vaikutuksilta".

39 Lisäksi on korostettava, että EY:n perustamissopimuksen 130 r artiklan 2 kohdan (josta on muutettuna tullut EY 174 artiklan 2 kohta) mukaan yhteisön ympäristöpolitiikalla pyritään suojelun korkeaan tasoon ja ympäristöpolitiikka

perustuu muun muassa ennalta varautumisen periaatteeseen sekä periaatteeseen, jonka mukaan olisi ryhdyttävä ennalta ehkäiseviin toimiin.

40 Tästä seuraa, että jätteen käsitettä ei voida tulkita suppeasti.

41 Lopuksi on vielä täsmennettävä, että yhteisön oikeussääntöjen puuttuessa jäsenvaltiot voivat vapaasti valita täytäntöönpanemissaan direktiiveissä määriteltyjen eri seikkojen todistelukeinot, kunhan tällä ei heikennetä yhteisön oikeuden tehokasta vaikutusta (ks. vastaavasti mm. yhdistetyt asiat 205/82—215/82, Deutsche Milchkontor ym., tuomio 21.9.1983, Kok. 1983, s. 2633, 17—25 ja 35—39 kohta; asia 222/84, Johnston, tuomio 15.5.1986, Kok. 1986, s. 1651, 17—21 kohta ja asia C-212/94, FMC ym., tuomio 8.2.1996, Kok. 1996, s. I-389, 49—51 kohta).

42 Perustamissopimuksen 130 r artiklan ja direktiivin tehokasta vaikutusta heikennettäisiin, jos kansallinen lainsäätäjä käyttäisi sellaisia todistelukeinoja kuten laillisia olettamia, joiden vaikutuksesta direktiivin soveltamisalaa kavennettaisiin siten, ettei se enää kattaisi direktiivissä tarkoitetun "jätteen" käsitteen määritelmää vastaavia materiaaleja, aineita ja tuotteita.

43 Kansallisen tuomioistuimen esittämiä kysymyksiä on tarkasteltava näiden näkökohtien valossa.

Molemmissa asioissa esitetty ensimmäinen kysymys

44 Molemmissa asioissa esitetyllä ensimmäisellä kysymyksellään kansallinen tuomioistuin tiedustelee, voidaanko pelkästään sen perusteella, että LUWA-bottomsin tai puuhakkeen kaltaiseen aineeseen kohdistetaan direktiivin liitteessä II B mainittu toimenpide, katsoa, että kyseessä on kyseisen aineen hävittäminen ja että sitä on tästä syystä pidettävä direktiivissä tarkoitettuna jätteenä.

45 Kaikki yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksiaan esittäneet osapuolet ehdottavat, että tähän kysymykseen olisi vastattava kieltävästi. Liitteissä II A ja II B kuvataan aineiden huolehtimis- ja hyödyntämismenetelmiä. Kaikki näiden menetelmien mukaan käsitellyt aineet eivät niiden mielestä kuitenkaan välttämättä ole jätteitä.

46 Kuten tämän tuomion 36 kohdassa on todettu, direktiivin 1 artiklan a alakohdasta seuraa, että jätteen käsitteen soveltamisala riippuu siitä, mikä merkitys annetaan käsitteelle "hävittää".

47 Lisäksi erityisesti direktiivin 4 artiklasta ja liitteistä II A ja II B ilmenee, että tämä käsite sisältää muun muassa aineesta tai esineestä huolehtimisen tai sen hyödyntämisen.

48 Kuten liitteissä II A ja II B lueteltuja eri luokkia edeltävässä huomautuksessa täsmennetään, niissä on tarkoitus luetella huolehtimis- ja hyödyntämistoimet sellaisina kuin ne suoritetaan käytännössä.

49 Vaikka näissä liitteissä kuvataan jätteiden huolehtimis- tai hyödyntämistoimia, siitä ei välttämättä seuraa, että mitä tahansa näillä menetelmillä käsiteltyä ainetta olisi pidettävä jätteenä.

50 Vaikka näet tiettyjen menetelmien kuvauksissa viitataankin nimenomaisesti jätteisiin, toiset kuvaukset on kuitenkin muotoiltu abstraktimmin, joten niitä voidaan soveltaa sellaisiin raaka-aineisiin, jotka eivät ole jätteitä. Esimerkiksi liitteen II B luokkaa R 9, joka on otsikoitu "Käyttö pääasiassa polttoaineena tai muutoin energian tuottamiseksi", voidaan soveltaa polttoöljyyn, öljyyn tai kerosiiniin, kun taas luokkaa R 10, joka on otsikoitu "Levittäminen maan pinnalle siten, että tuloksena on hyötyä maataloudelle tai maaperän ekologista parantumista", voidaan soveltaa keinolannoitteisiin.

51 Näin ollen ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että pelkästään sen perusteella, että LUWA-bottomsin tai puuhakkeen kaltaiseen aineeseen kohdistetaan direktiivin liitteessä II B mainittu toimenpide, ei voida päätellä, että kyseessä olisi kyseisen aineen hävittäminen ja että sitä olisi tästä syystä pidettävä direktiivissä tarkoitettuna jätteenä.

Molemmissa asioissa esitetty toinen kysymys

52 Molemmissa asioissa esitetty toinen kysymys koskee niinikään käsitteen "hävittää" määritelmää, jotta voitaisiin ratkaista, onko tietty aine jätettä.

53 Tämä kysymys on kolmiosainen. Asiassa C-418/97 esitetyt kysymykset 2 a ja 2 b ja asiassa C-418/98 esitetyt kysymykset 2 b ja 2 c koskevat lähinnä aineen käyttötapaa, joten ne käsitellään yhdessä. Asiassa C-418/97 esitetty kysymys 2 c

koskee aineen tuotantotapaa. Asiassa C-419/97 esitetty kysymys 2 a koskee lopuksi kierrätystoimenpiteitä.

Asiassa C-418/97 esitetyt kysymykset 2 a ja 2 b ja asiassa C-418/98 esitetyt kysymykset 2 b ja 2 c

54 Kansallinen tuomioistuin tiedustelee asiassa C-418/97 esittämällään kysymyksellä 2 a ja asiassa C-418/98 esittämällään kysymyksellä 2 b lähinnä sitä, onko päätettäessä siitä, tarkoittaako LUWA-bottomsin tai puuhakkeen kaltaisen aineen käyttö polttoaineena kyseisen aineen hävittämistä, otettava huomioon se, että kyseiset aineet ovat vallitsevien yhteiskunnallisten käsitysten mukaan jätettä, tai se, että kyseisiä aineita voidaan hyödyntää ilman huomattavia muutoksia polttoaineena ympäristöhygieenisesti vastuullisella tavalla.

55 Kansallinen tuomioistuin tiedustelee asiassa C-418/97 esittämällään kysymyksellä 2 b ja asiassa C-418/98 esittämällään kysymyksellä 2 c sitä, onko päätettäessä siitä, tarkoittaako LUWA-bottomsin tai puuhakkeen kaltaisen aineen käyttö polttoaineena kyseisen aineen hävittämistä, pohdittava sitä, voidaanko niiden käyttö polttoaineena rinnastaa jätteen hyödyntämiseksi tavanomaisesti käytettävään menetelmään.

56 ARCO katsoo, että se, että ainetta hyödynnetään ilman huomattavia muutoksia polttoaineena ympäristöhygieenisesti vastuullisella tavalla, on merkittävä osoitus siitä, että kyseinen aine ei ole jätettä. Se täsmentää, että LUWA-bottomsia, jonka lämpöarvo vastaa ensi luokan hiilisekoitusten arvoja, voidaan käyttää 100-prosenttisesti polttoaineena, ilman että siihen tehtäisiin lisäkäsittelyjä. Sen käyttö sementtiteollisuudessa on ympäristöhygieenisesti vastuullinen vaihtoehto, sillä siinä tapauksessa molybdeeni ei turmele ympäristöä vaan sekoittuu ja yhdistyy välittömästi ja pysyvästi sementtiin prosessin aikana.

57 Sitä vastoin sen mielestä ei ole syytä käyttää kriteeriä, joka koskee käytön ja jätteiden hyödyntämiseksi tavanomaisesti käytettävän menetelmän samankaltaisuutta.

58 Myös Epon katsoo, että sellaisessa tuotantoprosessissa käytettäväksi tarkoitettuja aineita, joka on samanlainen tai samankaltainen kuin se prosessi, joka kohdistetaan ensiöraaka-aineisiin, ei saa missään tapauksessa pitää jätteinä, kunhan käyttö tapahtuu ympäristöhygieenisesti vastuullisella tavalla eli kunhan kyseisten aineiden käytöllä ei ole enemmän negatiivisia vaikutuksia ihmisten terveyteen ja ympäristöön kuin ensiöraaka-aineiden käytöllä.

59 Se toteaa lisäksi, että viittaus liitteen II B luokkaan R 9 ("Käyttö pääasiassa polttoaineena tai muutoin energian tuottamiseksi") on asiaankuulumaton, koska tämän luokan laajan määritelmän vuoksi sitä ei voida käyttää erotteluperusteena ratkaistaessa, onko kysymys jätteestä.

60 Tanskan ja Itävallan hallitukset ja komissio katsovat, etteivät nämä seikat ole merkityksellisiä ja että jätteen käsite ei riipu esineeseen tai aineeseen kohdistetusta käsittelystä. Komissio täsmentää lisäksi, että ei ole syytä viitata tapaan, jolla yhteiskunnassa ratkaistaan, mikä on jätettä, koska muussa tapauksessa käsitteiden sisältö voisi vaihdella jäsenvaltioiden välillä.

61 Saksan hallituksen mukaan sellaisessa tuotantoprosessissa saatu sivutuote, jota ei ole tarkoitettu pääasiallisesti eikä toissijaisesti kyseisen aineen valmistamiseen, ei kuulu jätteen käsitteen piiriin, jos sitä voidaan käyttää ympäristöhygieenisesti vastuullisella tavalla ilman muita käsittelyjä. Jos aineella on positiivinen mark-

kina-arvo, se merkitsee sitä, että sen tuotanto oli ainakin toissijainen tavoite ja että valmistaja ei halua hävittää sitä jätteen käsitteeseen sisältyvässä oikeudellisessa merkityksessä.

62 Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus katsoo, että aine, jota voidaan käyttää polttoaineena tuottamaan energiaa tietyssä prosessissa samalla tavalla kuin mitä tahansa polttoainetta, joka ei ole peräisin jätteistä, ja ilman erityisiä toimenpiteitä kansanterveyden ja ympäristön suojelemiseksi, ei ole jätettä pelkästään sillä perusteella, että direktiivin liitteessä I, kun kyseistä liitettä luetaan yhdessä päätöksen 94/3/EY kanssa, lueteltujen erityisten jäteluokkien mukaan tällä aineella on jätteelle tyypillisiä ominaisuuksia.

63 Alankomaiden hallitus arvioi, että tilanneselvityksen perusteella on tapauskohtaisesti ratkaistava, onko teollisessa tuotantoprosessissa käytetty aine yhteisön asetuksessa tarkoitettua jätettä vai uusioraaka-ainetta. Sen mielestä on selvitettävä muun muassa aineen käyttötapa, sen syntytapa sekä sen laatu tai koostumus.

64 Kuten edellä on huomautettu, aineen käsittelytapa tai käyttötapa eivät ole ratkaisevia arvioitaessa, onko se jätettä. Sillä, mitä esineelle tai aineelle tulevaisuudessa tapahtuu, ei näet ole merkitystä sen kannalta, onko se jätettä, koska jäte on määritelty direktiivin 1 artiklan a alakohdassa esineeksi tai aineeksi, jonka sen haltija hävittää, aikoo hävittää tai on velvollinen hävittämään.

65 Samalla tavoin kuin jätteen käsitettä ei saa ymmärtää siten, että sen ulkopuolelle jäisivät aineet ja esineet, jotka voidaan käyttää taloudellisesti uudelleen (ks. em. asia Vessoso ja Zanetti, tuomion 9 kohta), sitä ei myöskään saa ymmärtää siten,

että sen ulkopuolelle jätettäisiin sellaiset aineet ja esineet, joita voidaan hyödyntää ilman huomattavia muutoksia polttoaineena ympäristöhygieenisesti vastuullisella tavalla.

66 Tämän aineen käsittelyn vaikutus ympäristöön on näet merkityksetöntä ratkaistaessa, onko se jätettä. Tavallinen polttoaine voidaan polttaa ympäristönsuojelua koskevia oikeussääntöjä noudattamatta, ilman että siitä silti tulisi jätettä, kun taas aineita, jotka hävitetään, voidaan käyttää uudelleen ilman huomattavia muutoksia polttoaineena ympäristöhygieenisesti vastuullisella tavalla, ilman että ne silti lakkaisivat olemasta jätettä.

67 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on lisäksi täsmentänyt edellä mainitussa asiassa Inter-Environnement Wallonie antamansa tuomion 30 kohdassa, direktiivissä ei ole säännöstä, jonka perusteella sitä ei sovellettaisi huolehtimis- tai hyödyntämistoimiin, jotka ovat osa teollista tuotantoprosessia, vaikkei näyttäisikään siltä, että näistä toimista aiheutuisi vaaraa ihmisten terveydelle tai ympäristölle.

68 Se, että aineita voidaan hyödyntää ilman huomattavia muutoksia polttoaineena ympäristöhygieenisesti vastuullisella tavalla, on tosin tärkeä seikka ratkaistaessa, onko tämän aineen käyttö polttoaineena sallittava tai onko sitä edistettävä, taikka ratkaistaessa tarvittavan valvonnan laajuutta.

69 Vaikka aineen käsittelytapa ei vaikutakaan siihen, onko sitä pidettävä jätteenä, ei myöskään voida sulkea pois sitä, että sitä pidetään indisiona jätteen olemassaolosta. Jos näet aineen käyttö polttoaineena on jätteiden hyödyntämiseksi tavanomaisesti käytettävä tapa, tämä käyttötapa saattaa olla yksi seikka, jonka perusteella voidaan näyttää toteen direktiivin 1 artiklan a alakohdassa tarkoitettu tämän aineen hävittäminen, hävittämisaikomus tai hävittämisvelvollisuus.

70 Koska ei ole olemassa erityisiä yhteisön oikeussääntöjä, jotka koskisivat näytön esittämistä siitä, onko kyseessä jäte, kansallisen tuomioistuimen on sovellettava tätä koskevia oman kansallisen oikeusjärjestyksensä säännöksiä varoen samalla vaarantamasta direktiivin tavoitteen saavuttamista ja direktiivin tehoa.

71 Vallitsevilla yhteiskunnallisilla käsityksillä ei ole myöskään merkitystä, kun otetaan huomioon direktiivin 1 artiklan a alakohdassa tarkoitetun jätteen käsitteen sanamuoto, mutta myös se voi olla indisio siitä, että kyseessä on jäte.

72 Tästä seuraa, että asiassa C-418/97 esitettyihin kysymyksiin 2 a ja b ja asiassa C-419/97 esitettyihin kysymyksiin 2 b ja c on vastattava, että päätettäessä siitä, tarkoittaako LUWA-bottomsin tai puuhakkeen kaltaisen aineen käyttö polttoaineena kyseisen aineen hävittämistä, sillä seikalla ei ole merkitystä, että kyseisiä aineita voidaan hyödyntää ilman huomattavia muutoksia polttoaineena ympäristöhygieenisesti vastuullisella tavalla.

73 Sitä, että tämä käyttö polttoaineena on jätteiden hyödyntämiseksi tavanomaisesti käytettävä menetelmä, ja sitä, että kyseiset aineet ovat vallitsevien yhteiskunnallisten käsitysten mukaan jätettä, voidaan pitää indisioina direktiivin 1 artiklan a alakohdassa tarkoitetusta hävittämisestä, hävittämisaikomuksesta tai hävittämisvelvollisuudesta. Se, onko todellisuudessa kyse direktiivissä tarkoitetusta jätteestä, on kuitenkin selvitettävä kaikkien asiaan vaikuttavien seikkojen perusteella siten, että direktiivin tavoite otetaan huomioon ja varotaan vaarantamasta sen tehoa.

Asiassa C-418/97 esitetty kysymys 2 c

74 Kansallinen tuomioistuin tiedustelee asiassa C-418/97 esittämällään kysymyksellä 2 c lähinnä sitä, onko päätettäessä siitä, onko LUWA-bottomsin käyt-

tämistä polttoaineena pidettävä sen hävittämisenä, pohdittava sitä, koskeeko tämä käyttö päätuotetta vai sivutuotetta (jäännöstuotetta).

75 ARCOn ja Eponin mukaan ei voida katsoa, että aineen käyttäminen polttoaineena merkitsisi sen hävittämistä pelkästään sen syntytavan vuoksi. Epon lisää, että koska uusioraaka-aineita voidaan käyttää samanlaisessa tai samankaltaisessa tuotantoprosessissa kuin ensiöraaka-aineita, niitä ei voida pitää jätteinä.

76 Tanskan hallitus katsoo, että aikaisemmalla tuotantoprosessilla ei ole ratkaisevaa merkitystä päätettäessä siitä, onko materiaali jätettä. Päätuote ei yleensä ole jätettä, mutta se voi olla jätettä tietyissä tilanteissa, jos kyseinen tuote ei esimerkiksi täytä yrityksen sisäisiä laatuvaatimuksia ja sen hävittäminen katsotaan paremmaksi vaihtoehdoksi.

77 Saksan hallituksen mukaan aine aiotaan hävittää, jos se saadaan tuotantoprosessissa, jonka tarkoituksena ei ole pääasiallisesti eikä toissijaisesti tuottaa tätä ainetta. Kuten Saksan lainsäädännössä säädetään, tältä osin on otettava huomioon valmistajan käsitys sekä tavanomainen käyttö. Kuitenkin sen mukaisesti, mitä Saksan hallitus on esittänyt edellisen kysymyksen osalta, olisi otettava huomioon myös se, voidaanko sivutuotetta käyttää ilman muita käsittelyjä ympäristöhygieenisesti vastuullisella tavalla.

78 Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus lisää, että tuotannon yhteydessä syntyvillä jäämillä, jotka voivat olla hyödyllisiä sivutuotteita ja joita voidaan käyttää raaka-

aineina ilman lisäkäsittelyjä ja samalla tavoin kuin mitä tahansa muuta raaka-ainetta, joka ei ole syntynyt jätteistä, käydään kauppaa eivätkä ne ole jätteitä.

79 Alankomaiden hallituksen mukaan aineen tai esineen syntytapa on yksi sellaisista seikoista, jotka on otettava huomioon ratkaistaessa, onko kyse jätteestä.

80 Itävallan hallitus katsoo myös, että se, että aineen on tuottanut yhtiö, jonka tarkoituksena ei ole tämän aineen tuottaminen, on muun ohella otettava huomioon. Se korostaa, että LUWA-bottoms ei ole päätuote eikä sivutuote vaan jäte, joka on saatu hiukkasvirtauksen käsittelyn tuloksena.

81 Komissio toteaa lopuksi, että se, että aine on toisen tuotteen valmistamiseen keskittyvän tuotantoprosessin yhteydessä syntyvä sivutuote (jäämä), on merkki siitä, että kyseessä saattaa olla direktiivissä tarkoitettu jäte.

82 Kuten edellä tämän tuomion 51 kohdassa on todettu, pelkästään sen perusteella, että aineeseen kohdistetaan direktiivin liitteessä II B mainittu toimenpide, kuten käyttö polttoaineena, ei voida päätellä, että kyseessä olisi kyseisen aineen hävittäminen ja että sitä olisi tästä syystä pidettävä direktiivissä tarkoitettuna jätteenä.

83 Tietyt seikat voivat sitä vastoin olla indisioita direktiivin 1 artiklan a alakohdassa tarkoitetusta hävittämisestä, hävittämisaikomuksesta tai hävittämisvelvollisuudesta.

84 Tilanne on tällainen erityisesti silloin, kun käytetty aine on tuotantoprosessin yhteydessä syntyvä jäämä, eli tuote, jota ei sellaisenaan ole pyritty tuottamaan sen käyttämiseksi polttoaineena.

85 LUWA-bottomsin kaltaisen aineen käyttäminen polttoaineena tavanomaisen polttoaineen sijasta on näet seikka, jonka perusteella voidaan päätellä, että sen käyttäjä hävittää aineen joko sen vuoksi, että hän haluaa menetellä näin, tai sen vuoksi, että hänellä on velvollisuus menetellä näin.

86 Myös sitä seikkaa voidaan pitää indisiona, että aine on jäämä, jolle ei voida ajatella mitään muuta käyttöä vaan siitä on vain huolehdittava. Tämän seikan perusteella voidaan päätellä, että aineen haltija on hankkinut sen ainoastaan hävittääkseen sen joko sen vuoksi, että hän haluaa menetellä näin, tai sen vuoksi, että hänellä on velvollisuus menetellä näin esimerkiksi sellaisen sopimuksen vuoksi, jonka hän on tehnyt aineen tuottajan tai toisen haltijan kanssa.

87 Tilanne on sama silloin, jos aine on jäämä, jonka koostumus ei sovellu tarkoitukseen, johon sitä käytetään, tai jos sitä on käytettävä erityistä varovaisuutta noudattaen sen vuoksi, että sen koostumus on vaaraksi ympäristölle.

88 Tästä seuraa, että asiassa C-418/97 esitettyyn kysymykseen 2 c on vastattava, että sitä, että polttoaineena käytetty aine on toisen aineen valmistusprosessin yhteydessä syntyvä jäämä, että tälle aineelle ei voida ajatella muuta käyttöä, vaan siitä on vain huolehdittava, että aineen koostumus ei sovi tarkoitukseen, johon

sitä käytetään, tai että sitä on käytettävä erityistä varovaisuutta noudattaen ympäristönsuojeluun liittyvistä syistä, voidaan pitää indisioina direktiivin 1 artiklan a alakohdassa tarkoitetusta hävittämisestä, hävittämisaikomuksesta tai hävittämisvelvollisuudesta. Se, onko todellisuudessa kyse direktiivissä tarkoitetusta jätteestä, on kuitenkin selvitettävä kaikkien asiaan vaikuttavien seikkojen perusteella siten, että direktiivin tavoite otetaan huomioon ja varotaan vaarantamasta sen tehoa.

Asiassa C-419/97 esitetty kysymys 2 a

89 Asiassa C-419/97 esittämällään kysymyksellä 2 a kansallinen tuomioistuin tiedustelee, onko ratkaistaessa sitä, tarkoittaako puuhakkeen käyttö polttoaineena sen hävittämistä, pohdittava, onko rakennus- ja purkujätteeseen, josta puuhake valmistetaan, jo ennen jätteen polttamista kohdistettu toimenpiteitä, joita on pidettävä tämän jätteen hävittämisenä, eli toimenpiteitä, joilla pyritään tekemään jätteistä uudelleenkäyttöön soveliaita (kierrätystoimenpidettä), ja jos tähän vastataan myöntävästi, voidaanko tätä toimenpidettä pitää jätteen hyödyntämistoimena vain siinä tapauksessa, että toimenpide on mainittu nimenomaisesti direktiivin liitteessä II B, vai myös siinä tapauksessa, että tämä toimenpide on samankaltainen kuin liitteessä mainittu toimenpide.

90 Pääasian kantajien mukaan Eponin polttoaineena käyttämä puu on kyllästetty erittäin myrkyllisillä aineilla ja sitä pitäisi käsitellä vaarallisena jätteenä. Vaikka puu on muutettu hakkeeksi ja hake on jauhettu jauhoksi, se ei muuta aineen laatua ja koostumusta, jossa myrkylliset aineet säilyvät.

91 Epon katsoo, että kierrätystoimenpiteen kohteena ollutta ainetta ei saa pitää jätteenä, jos sitä käytetään ympäristöhygieenisesti vastuullisella tavalla eli jos sen

käytöllä ei ole vahingollisempia vaikutuksia ihmisten terveyteen ja ympäristöön kuin ensiöraaka-aineiden käytöllä.

92 Epon toteaa kysymyksen toisesta osasta, että direktiivin liitteeseen II B sisältyvä luettelo ei ole tyhjentävä ja että on voitava ottaa huomioon uusia kierrätystapoja. Se korostaa kuitenkin, että rakennus- ja purkujäte on jo ollut direktiivin liitteen II B luokassa R 2 eli "Orgaanisten aineiden, joita ei käytetä liuottimina, kierrätys tai talteenotto" tarkoitetun kierrätyksen kohteena.

93 Huomautuksia esittäneet hallitukset sekä komissio katsovat lähinnä, että vaikka pääasiassa tarkoitetut jätteet on jo aikaisemmin lajiteltu ja muutettu puuhakkeeksi, ne eivät pelkästään tällä perusteella lakkaa olemasta jätettä. Tällaiset toimenpiteet eivät niiden mielestä ole direktiivin liitteessä II B tarkoitettu hyödyntämistoimi vaan pelkkää jätteiden esikäsittelyä. Aine lakkaa olemasta jätettä vain siinä tapauksessa, että siihen on kohdistettu direktiivin liitteessä II B tarkoitettu täysimääräinen hyödyntämistoimi, eli jos sitä voidaan käsitellä samalla tavoin kuin raaka-ainetta tai, kuten tässä tapauksessa, jos jätteen aineellinen tai energiapotentiaali on käytetty polttamisen aikana.

94 Tältä osin on todettava ennakolta, että siinäkin tapauksessa, että jätteeseen on kohdistettu täysimääräinen hyödyntämistoimi, jonka seurauksena kyseinen aine on saanut samat ominaisuudet ja erityispiirteet kuin raaka-aineella, tätä ainetta voidaan pitää jätteenä, jos direktiivin 1 artiklan a alakohdan määritelmän

mukaisesti sen haltija hävittää sen, aikoo hävittää sen tai on velvollinen hävittämään sen.

95 Se, että aine on peräisin direktiivin liitteessä II B tarkoitetusta täysimääräisestä hyödyntämistoimesta, on vain yksi niistä seikoista, jotka on otettava huomioon ratkaistaessa, onko kyseessä jäte, mutta pelkästään sen perusteella ei voida tehdä tältä osin lopullisia päätelmiä.

96 Jos täysimääräinen hyödyntämistoimi ei välttämättä merkitse sitä, että esine ei olisi enää jätettä, tilanne on tällainen erityisesti silloin, kun kyseessä on pelkkä näiden esineiden lajittelu tai esikäsittely, kuten myrkyllisillä aineilla kyllästetyn puujätteen muuttaminen puuhakkeeksi tai puuhakkeen jauhaminen puujauheeksi, sillä koska puuta ei puhdisteta myrkyllisistä aineista, joilla se on kyllästetty, nämä esineet eivät sen vaikutuksesta muutu raaka-aineen kaltaiseksi tuotteeksi, jolla olisi samat ominaisuudet kuin raaka-aineella ja joka olisi käytettävissä ympäristön kannalta samanlaisia varotoimia käyttäen.

97 Asiassa C-419/97 esitettyyn kysymykseen 2 a on siis vastattava, että se, että aine on peräisin direktiivin liitteessä II B tarkoitetusta hyödyntämistoimesta, on vain yksi niistä seikoista, jotka on otettava huomioon ratkaistaessa, onko kyse edelleen jätteestä, mutta pelkästään sen perusteella ei voida tehdä tältä osin lopullisia päätelmiä. Se, onko kyse jätteestä, on selvitettävä kaikkien asiaan vaikuttavien seikkojen perusteella sen mukaan, vastaako se direktiivin 1 artiklan a alakohdan määritelmää eli kyseisen aineen hävittämistä, hävittämisaikomusta tai hävittämisvelvollisuutta, siten, että direktiivin tavoite otetaan huomioon ja varotaan vaarantamasta sen tehoa.

Oikeudenkäyntikulut

98 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Alankomaiden, Tanskan, Saksan, Itävallan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille sekä komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut Nederlandse Raad van Staten 25.11.1997 esittämät kysymykset seuraavasti:

Asia C-418/97

1) **Pelkästään sen perusteella, että LUWA-bottomsin kaltaiseen aineeseen kohdistetaan jätteistä 15 päivänä heinäkuuta 1975 annetun neuvoston direktiivin 75/442/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 18.3.1991 annetulla neuvoston direktiivillä 91/156/ETY, liitteessä II B mainittu toimenpide, ei**

voida päätellä, että kyseessä olisi kyseisen aineen hävittäminen ja että sitä olisi tästä syystä pidettävä kyseisessä direktiivissä tarkoitettuna jätteenä.

2) Päätettäessä siitä, tarkoittaako LUWA-bottomsin kaltaisen aineen käyttö polttoaineena kyseisen aineen hävittämistä, sillä seikalla ei ole merkitystä, että kyseisiä aineita voidaan hyödyntää ilman huomattavia muutoksia polttoaineena ympäristöhygieenisesti vastuullisella tavalla.

Sitä, että tämä käyttö polttoaineena on jätteiden hyödyntämiseksi tavanomaisesti käytettävä menetelmä, ja sitä, että kyseiset aineet ovat vallitsevien yhteiskunnallisten käsitysten mukaan jätettä, voidaan pitää indisioina direktiivin 75/442/ETY 1 artiklan a alakohdassa, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 91/156/ETY, tarkoitetusta hävittämisestä, hävittämisaikomuksesta tai hävittämisvelvollisuudesta. Se, onko todellisuudessa kyse direktiivissä tarkoitetusta jätteestä, on kuitenkin selvitettävä kaikkien asiaan vaikuttavien seikkojen perusteella siten, että direktiivin tavoite otetaan huomioon ja varotaan vaarantamasta sen tehoa.

Sitä, että polttoaineena käytetty aine on toisen aineen valmistusprosessin yhteydessä syntyvä jäämä, että tälle aineelle ei voida ajatella mitään muuta käyttöä, vaan siitä on vain huolehdittava, että aineen koostumus ei sovi tarkoitukseen, johon sitä käytetään, tai että sitä on käytettävä erityistä varovaisuutta noudattaen ympäristönsuojeluun liittyvistä syistä, voidaan pitää indisioina direktiivin 1 artiklan a alakohdassa tarkoitetusta hävittämisestä, hävittämisaikomuksesta tai hävittämisvelvollisuudesta. Se, onko todellisuudessa kyse direktiivissä tarkoitetusta jätteestä, on kuitenkin selvi-

tettävä kaikkien asiaan vaikuttavien seikkojen perusteella siten, että direktiivin tavoite otetaan huomioon ja varotaan vaarantamasta sen tehoa.

Asia C-419/97

1) Pelkästään sen perusteella, että puuhakkeen kaltaiseen aineeseen kohdistetaan direktiivin 75/442/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 91/156/ETY, liitteessä II B mainittu toimenpide, ei voida päätellä, että kyseessä olisi kyseisen aineen hävittäminen ja että sitä olisi tästä syystä pidettävä kyseisessä direktiivissä tarkoitettuna jätteenä.

2) Se, että aine on peräisin direktiivin liitteessä II B tarkoitetusta hyödyntämistoimesta, on vain yksi niistä seikoista, jotka on otettava huomioon ratkaistaessa, onko tämä aine edelleen jätettä, mutta pelkästään sen perusteella ei voida tehdä tältä osin lopullisia päätelmiä. Se, onko kyse jätteestä, on selvitettävä kaikkien asiaan vaikuttavien seikkojen perusteella sen mukaan, vastaako se direktiivin 1 artiklan a alakohdan määritelmää eli kyseisen aineen hävittämistä, hävittämisaikomusta tai hävittämisvelvollisuutta, siten, että direktiivin tavoite otetaan huomioon ja varotaan vaarantamasta sen tehoa.

Päätettäessä siitä, tarkoittaako puuhakkeen kaltaisen aineen käyttö polttoaineena kyseisen aineen hävittämistä, sillä seikalla ei ole merkitystä, että

kyseisiä aineita voidaan hyödyntää ilman huomattavia muutoksia polttoaineena ympäristöhygieenisesti vastuullisella tavalla.

Sitä, että tämä käyttö polttoaineena on jätteiden hyödyntämiseksi tavanomaisesti käytettävä menetelmä ja että kyseiset aineet ovat vallitsevien yhteiskunnallisten käsitysten mukaan jätettä, voidaan pitää indisioina direktiivin 75/442/ETY 1 artiklan a alakohdassa, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 91/156/ETY, tarkoitetusta hävittämisestä, hävittämisaikomuksesta tai hävittämisvelvollisuudesta. Se, onko todellisuudessa kyse direktiivissä tarkoitetusta jätteestä, on kuitenkin selvitettävä kaikkien asiaan vaikuttavien seikkojen perusteella siten, että direktiivin tavoite otetaan huomioon ja varotaan vaarantamasta sen tehoa.

Edward Moitinho de Almeida, Sevón

Gulmann Puissochet

Julistettiin Luxemburgissa 15 päivänä kesäkuuta 2000.

R. Grass

kirjaaja

D. A. O. Edward

viidennen jaoston puheenjohtaja